

Wel of niet castreren/steriliseren?

In deze kwispel wordt eerst gesproken over de sterilisatie van de teef, en daarna over de castratie van de reu. Eigenaren van teef worden steeds vaker geconfronteerd met dierenartsen die adviseren om de teef zo jong mogelijk te laten 'steriliseren', soms zelfs vóór de eerste loopsheid.

'Steriliseren' – de juiste term?

Wat is nu eigenlijk het 'steriliseren' van een teef? Bij sterilisatie worden de eileiders/zaadleiders ondoorlaatbaar gemaakt zodat de hond onvruchtbaar wordt. De geslachtshormonen blijven echter gewoon werken. De reu blijft gefocust op een loopse teef en de teef blijft loopsheidsverschijnselen houden.

Bij een castratie worden de organen verwijderd die de geslachtshormonen maken, zodat het dier niet meer onder invloed staat van de geslachtshormonen. Bij een reu worden de testikels en bij een teef de eierstokken verwijderd. Naast de eicellen produceren de eierstokken ook de vrouwelijke hormonen, daarmee is de sterilisatie van de teef in feite dus een castratie. We zullen hier verder over 'sterilisatie' spreken om aan te duiden dat we het over een teef hebben, tussen aanhalingstekens omdat het feitelijk onjuist is.

Vroeger werden bij een 'sterilisatie' de baarmoeder en de eierstokken verwijderd. Tegenwoordig laten sommige dierenartsen de baarmoeder zitten en halen ze alleen de eierstokken eruit. De ingreep is zo minder groot en de teef herstelt sneller.

Dierenartsen geven het advies om een teef zo vroeg mogelijk te laten 'steriliseren' omdat volgens hen er anders later een grote kans bestaat op het ontwikkelen van kwaadaardige melkkliertumoren. Over de 'nadelen' van de 'sterilisatie' wordt door dierenartsen meestal niet gesproken. Helaas komen veel eigenaren na de 'sterilisatie' erachter welke nadelen er zitten aan deze ingreep.

Daarom hier wat feiten op een rij zodat u een bewuste keuze kunt maken tussen het wel of niet laten helpen van uw teef.

De cyclus van de teef

Een 'ongemak' waarmee iedere eigenaar van een teef wordt geconfronteerd, is de loopsheid. Een teef wordt meestal op een leeftijd van zeven tot negen maanden voor het eerst loops, maar het kan ook later zijn. Tussen de 7 maanden en 2 jaar wordt als normaal beschouwd.

Afhankelijk van het ras is de teef één- tot driemaal per jaar loops. De loopsheid duurt gemiddeld drie weken. Vooral in de eerste negen dagen van de loopsheid ziet men enig bloedverlies uit de vagina. In deze periode begint de rijping van de eicellen.

Na de eerste negen dagen van de loopsheid komt een periode van enkele dagen waarin het teefje vruchtbaar is en zich laat dekken. De eicellen zijn gerijpt en kunnen vrijkomen (Dit is een gemiddelde, er zijn honden die al op de tweede dag van de loopsheid vruchtbaar zijn, maar het kan ook veel later in de loopsheid zijn). Het bloed dat de hond verliest verandert vaak in een kleurloze uitvloeiing, maar kan ook bloederig blijven. Pas op: De loopsheid is zeker niet over, de teef is vruchtbaar! Niet alle eicellen komen tegelijk vrij en daardoor kan de teef op meerdere dagen gedekt en bevrucht worden

Wel of niet castreren/steriliseren?

Doordat de vruchtbare periode meerdere dagen duurt, is het mogelijk dat een teef van meerdere reuen drachtig kan worden. Tijdens de loopsheid, en soms iets ervoor, kan de teef wat chagrijniger en/of aanhankelijker zijn. Er zijn teven die in deze periode rustiger zijn maar er zijn er ook die op elke gelegenheid wachten om uit te breken en op zoek gaan naar een partner. Wilt u niet worden verrast met een nestje, houdt dan uw teef extra in de gaten en laat haar drie weken aangelijnd uit.

Waarschuwing

Indien uw teef in uw bijzijn wordt gedekt, trek de honden dan **nóóit** uit elkaar. Hiermee voorkomt u geen zwangerschap, want de spermacellen zitten dan al in de baarmoeder van de teef. De geslachtsorganen van de beide honden zwellen tijdens de dekking zó op dat, als u de honden met geweld uit elkaar trekt, de geslachtsdelen ernstig beschadigd kunnen worden, zowel bij de reu als bij de teef. Na tien minuten tot soms wel een uur mindert de zwelling en gaan de honden vanzelf uit elkaar. Wilt u een zwangerschap voorkomen ga met uw teef voor een 'morning-after' prik naar de dierenarts.

De schijnzwangerschap

Na de loopsheid volgt de zwangerschap als ze gedekt is. Als de teef niet gedekt is wordt zij altijd schijnzwanger. De hormonen gaan werken alsof zij zwanger is., de teef kan dan alle kenmerken vertonen van een normale dracht zonder daadwerkelijk drachtig te zijn. Ze wordt soms iets dikker, wat trager en aanhankelijker of chagrijniger. De tepels zwellen en aan het eind van de schijnvrucht, die evenals de normale vrucht negen weken duurt, wordt soms zelfs melk geproduceerd.

De teef kan een nest gaan maken van alles wat ze maar enigszins bruikbaar acht. Dit nestgedrag wordt meestal schijnzwangerschap genoemd maar is dus in feite een schijnmoederschap. De teef kan dit denkbeeldige nest gaan verdedigen tegen visite of de eigenaar.

Vaak is de teef in deze periode agressiever tegenover soortgenoten, wat soms het uitlaten tot een probleem kan maken. De hormonale schijnzwangerschap en schijnmoederschap zijn niet te voorkomen. Het helpt ook niet om de hond een keer een nest te laten krijgen, want de volgende keer wordt ze weer schijnzwanger.

Het beste is er zo min mogelijk aandacht aan te besteden en de hond veel beweging en afleiding te geven. Geef de hond in deze tijd geen speeltjes, pantoffels of ook maar iets dat de hond als pups kan beschouwen. Verder helpt het om de hond krap in het voer te houden. Mocht de schijnzwangerschap lang aanhouden of erg heftig worden dan kan men dit met homeopathische of andere medicamenten behandelen.

Hoewel elke teef schijnzwanger wordt, heeft lang niet elke teef daar merkbaar last van. Bij veel teven merk je niets van deze fase. Na de hormonale vrucht volgt een rustfase die 3 tot 4 maanden kan duren en waarin de teef schijnbaar onder geen enkele geslacht hormonale invloed staat. Deze rustfase is verantwoordelijk voor het verschil in cycluslengte per ras/hond.

De vroege 'sterilisatie'

De vroege 'sterilisatie' is komen overwaaien uit Amerika. Onder een 'vroege sterilisatie' wordt een operatie verstaan die vóór de eerste loopsheid wordt uitgevoerd.

Wel of niet castreren/steriliseren?

In Amerika heeft men te maken met een over populatie aan honden. Om die aan te pakken is men daar overgegaan tot het zo vroeg mogelijk 'steriliseren' van honden. In Nederland kennen we een dergelijke over populatie niet. We hebben geen zwerfhonden in Nederland er staan geen rijen honden voor de deur van een loopse teef. Daardoor is het vrij eenvoudig om de voortplanting van uw teef onder controle te houden.

De 'sterilisatie' moet altijd worden gedaan als de teef hormonaal in rust is, ongeveer honderd dagen na de eerste dag van de loopsheid. Doet men deze ingreep als het teefje schijnzwanger is dan loopt men de kans dat deze schijnzwangerschap jaren aanhoudt

Castratie van de reu

Er zijn minder voordelen te behalen bij een castratie van de reu dan bij een 'sterilisatie' van de teef. Soms kan het helpen om het karakter van een zeer dominante reu wat te verzachten of hyper seksueel gedrag te verminderen. Voor de meeste gedragsproblemen helpt een castratie niet, omdat gedrag niet alleen hormonaal gestuurd wordt maar ook een leercomponent heeft.

Als gedragsproblemen de reden zijn om een castratie te overwegen is het verstandig eerst een gedragstherapeut te raadplegen. Bij de UKA is een erkend gedragstherapeut actief. Bij reuen kan er eerst een chemische castratie worden gedaan om te zien of er een relatie is tussen het probleemgedrag en de werking van hormonen.

Het verminderen van overmatige uitvloeiing uit de voorhuid is geen goede reden voor castratie. Om dit te behandelen zijn andere middelen voorhanden.

Bij angstige en onzekere reuen kan een castratie leiden tot het ontwikkelen van angstbijten. Na een castratie zal de reu eerder overgewicht krijgen met alle nadelen van dien, en komen dezelfde vachtveranderingen voor als bij de teef.

Bij castratie van reuen voordat ze één jaar oud zijn ontstaat er een langere en smallere bouw van het skelet. Er is een vermoeden dat een vroege castratie een verhoogde kans op kwaadaardige bottumoren geeft. Bij de Visla is uit een onderzoek gebleken dat er drie typen kwaadaardige tumoren vaker voorkomen bij gecasteerde Visla's. Wat dit betekent voor andere rassen is nog niet bekend.

Castratie geen automatisme

De UKA trainers bevelen aan om zo min mogelijk ingrepen te doen in een gezonde hond. Het 'steriliseren' van een teef of het castreren van een reu mag geen automatisme zijn. Heeft uw hond een normale cyclus & een normale loopsheid? Is er geen sprake van schijnvrucht? Ondervindt u geen hinder van de loopsheid van uw hond? Dan zijn er weinig redenen om uw hond te 'steriliseren'! Natuurlijk kunnen zich redenen voordoen waardoor het beter is om uw hond te laten 'steriliseren'. Realiseer u goed wat uw redenen zijn en of ze opwegen tegen de nadelen. Wij wijzen een 'sterilisatie' vóór de eerste loopsheid af. Door uw teef na de eerste loopsheid te steriliseren voorkomt dan wel vermindert u een aantal nadelen zonder afbreuk te doen aan de voordelen. Op de volgende pagina vindt u een overzicht van de voor- en nadelen van castratie/sterilisatie.

Overwegingen bij sterilisatie

Voordelen	Nadelen
De teef wordt niet meer loops en niet meer schijnzwanger. U hoeft niet meer waakzaam te zijn op ongewenste voortplanting.	Sterilisatie is onomkeerbaar.
Preventie baarmoederontsteking: naarmate een teef vaker loops wordt, neemt de kans op een baarmoederontsteking toe. Een dergelijke ontsteking is gevaarlijk en wordt meestal behandeld door het operatief verwijderen van de baarmoeder. Bepaalde rassen zijn er gevoeliger voor.	Urine verlies: 10 tot 20 % van de teven krijgt last van urine incontinentie. Dit is met medicatie redelijk te behandelen maar de hond gebruikt de medicatie levenslang. Dit nadeel treedt vaak op bij 'sterilisatie' van teven van middelgrote tot grote rassen en bij hele vroege (voor de eerste loopsheid) 'sterilisatie'.
De kans op licht kwaadaardige melkkliertumoren neemt af. Als de teef voor de tweede loopsheid wordt 'gesteriliseerd', heeft ze zeven keer minder kans op licht kwaadaardige melkkliertumoren. Een 'sterilisatie' na de vierde loopsheid geeft geen vermindering meer te zien in het voorkomen van deze licht kwaadaardige melkkliertumoren. Het geeft echter geen vermindering op het krijgen van goedaardige melkkliertumoren en ernstig kwaadaardige melkkliertumoren. Van de melkkliertumoren is 30 tot 40% licht kwaadaardig	Gewichtstoename en eerder klachten van artrose. Het is bekend dat de geslachtshormonen invloed hebben op de botstofwisseling. De artrose en de gewichtstoename veroorzaken bewegingsproblemen en pijn bij de hond. De geslachtshormonen sluiten de groeischijven in de botten. Bij een 'sterilisatie' van teven voor de eerste loopsheid ontstaat er een langere en smallere bouw van het skelet. De langere en smallere bouw zien we ook bij reuen die erg jong worden gecastreerd. Er is een vermoeden dat een vroege 'sterilisatie' een verhoogde kans op kwaadaardige bottumoren geeft.
Preventie suikerziekte: het geslachtshormoon progesteron kan het lichaam ongevoelig maken voor insuline. Daarom heeft een 'gesteriliseerde' teef minder kans op suikerziekte.	De vachtstructuur verandert, het wordt dikker, krulleriger en moeilijker te onderhouden doordat de ondervacht door de bovenzacht heen groeit, maar ook kaalheid kan voorkomen. Vachtproblemen na castratie van de teef is bijna 'normaal' bij Spanielachtige honden en Retrievers. Dit geldt niet alleen bij een vroege castratie.
	Het karakter ontwikkelt niet volledig bij 'sterilisatie' op jonge leeftijd of verandert sterk. De teef kan slomer, lustelozer worden. Er kunnen verandering op treden in de relaties met andere honden. Ze kan onzekerder en hierdoor agressiever worden. Eigenaren melden vooral bij teven die als pup al onzeker waren of angstgedrag vertoonden dat ze na een 'sterilisatie' agressief werden.
	Wordt de teef vóór de eerste loopsheid gesteriliseerd, dan krijgt zij een onderontwikkelde vulva. Hierdoor ontstaan gemakkelijk ontstekingen in en rond de vulva.
	Bij een groot onderzoek onder Visla's bleek dat gecastreerde honden een grotere kans hadden op drie typen kwaadaardige tumoren. Of dit ook voor andere honden geldt moet nog worden onderzocht.